

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Foaie apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XV.****Blaj 19 August 1905.****Numărul 33.**

STIPENDIILE.

(=) Feriile de vară se apropie de sfârșit. Primiriile în internatele noastre, pecum și în seminarul teologic s'au făcut deja. Și de data asta trebuie să constatăm cu durere, că numărul concurenților este mult mai mare, decât să poată fi primiți cu toții. La teologie d. e. din 28 de concurenți, s'au primit numai jumătate. Între concurenți au fost tineri cu maturitate, cari așteptau de *trei* ani să fie suscepti; au fost cari așteptau de *doi* ani acelaș lucru și unii dintre ei s'au dus acasă și de astă dată fără mângăiere, căci pentru seminaru, după care au așteptat doi și trei ani, cu testimoniul de maturitate în busunar, nu le mai rămâne speranță, iar pentru alte cariere nu au mijloacele materiale.

Ce se alege din acești tineri, cari rămân — din an în an mai mulți — în afară de numărul norocoșilor, cari au reușit la concurs? Pentru ce au ostenit și au răbdat foame până s'au smuls cu atâta năcaz din o clasă în alta, până s'au văzut în sfârșit cu diploma de maturitate în busunar? Unde e bucuria părinților și a neamului, care privește cu atâta încredere la tinerele lor odrasle? După atâția ani de muncă și de lipsă, când ar fi să ajungă la ceva, se pomenesc, că n'au reușit decât să măriască numărul — *proletarilor intelectuali!*

Aici e momentul potrivit de a înțelege părinții alătura de dascăli, că nu are nici un înțeles a forța continuarea studiilor la băieții cu totul săraci, cari pe de-asupra mai sunt și foarte puțin talentați. Profesorii, când le dau notele rele, pe cari le merită, nu fac altceva, decât le indică drumul pe care au să meargă; le opresc drumul înainte, care nu e pentru ei, deschizându-le, în aceeaș vreme, drumuri laturalnice, pentru cariere mai scurte și mai

sigure pentru niște băieți săraci și fără talent cum sunt ei. Cariera comercială, meseriile oferă acestor tineri un teren mai puțin strălucitor în aparență, dar neasămănat mai real și mai sigur.

Băieții însă și mai ales părinții lor nu înțeleg notele rele ale profesorilor, decât în înțelesul malițios al cuvântului. Băiatul repetează clasa, scapă cu o secundă iarăș în anul următor, și mai cu rugări, mai cu promisiuni, că nu are să mai continue studiile, mai schimbând gimnasiul, te pomenești cu el la maturitate, peste care încă reușește une-ori să treacă, după câteva opin-tiri. Tinerii aceia, cari ar fi putut avea deja de mult un mijloc sigur de existență, numai acum înțeleg, cât de zădarnică a fost munca de până acum a lor și a părinților lor.

Deodată cu susceperile elevilor în internat și a candidaților de clerici, se publică și concursul stipendiilor vacante pentru anul școlar venitor. Stăm și ne gândim la numărul enorm de mare al petițiilor în comparare, cu relative puținele stipendii libere. Nu exagerăm dacă vom pune pentru fie-care stipendiu, în termin mediu, 5 concurenți; unul reușește — patru rămân; și acești patru, să nu se uite, sunt aproape din toate studiile studenți eminenti. S'ar crede că suma ce se distribuie este mică, și totuși cetitorul se va mira, când vom spune, că suma stipendiilor ce se distribuie din Blaj anual (înțelegem numai stipendii pentru gimnasiști și universitari) întrece cifra de *douăzeci și cinci de mii coroane*. Să se adaugă la suma aceasta întreținerea cu totul gratuită a 40—50 clerici de aici și 4 din Budapesta; ajutorul de țîpăi, ajutorul de mâncare al băieților dela seminar sau Internate, „Masa studenților“, care, sperăm se va deschide pe anul venitor, atingând colecta deja cifra de 20 mii coroane — și vom avea un capital de jertfă

enorm, care se dă anual pentru creșterea tinerimii.

Și totuși ajungem la vorbele lui Madách, că adecă sunt prea mulți oameni și prea puține focle!

Stipendiile după cum sunt cele de astăzi ale noastre ajută numai în câtva creșterea tinerilor, cari sunt avizați la ele, în înțelesul adevărat al cuvântului. Un stipendiu de 120 coroane, credem că aduce folos și ajută creșterea unui elev sărac, pe timpul cât e în gimnasiu; unul de 80 coroane însă va face mai problematice serviciile aceste. Cât pentru universitate, stipendiile mai mici de 600 coroane, fac niște servicii nu chiar bine simțite — vorbim bine înțeles de băieții, cari sunt avizați numai la stipendiu, fără să mai poată conta la vre-un ajutor cât de minimal de acasă. Pentru aceștia, computându-se numai întreținerea și didactrul, 600 coroane nu sunt de ajuns, fără a mai pune taxa de călătorie, cărțile, îmbrăcămintea, etc.

Și trebuie să ne gândim, că stipendiile noastre cele mai mari ating abia suma de 800 coroane.

Intenția piului fundator se validita, în vremea când s'a făcut fundațiunea, în toată puterea, dar astăzi relațiile nu mai sunt acele, și un stipendiu de 400 coroane este astăzi pentru un universitar un ajutor destul de modest și nici decum o asigurare a necesităților materiale pe timpul studiului.

Să nu uităm, în aceeaș vreme, că stipendiile mai nouă a bisericei neunite ating cifra de 1600 și 1800 coroane.

Stipendiile noastre deși multe la număr sunt aproape cu toatele mici; afară de aceea sunt foarte multe pentru gimnasiști numai, pe când pentru universitate avem mai puține.

Ne lipsesc apoi cu desăvârșire stipendii cu misiuni mai înalte, cari să aibă și alt scop decât acela al

absolvirei studiilor la gimnas sau la universitate. Înțelegem stipendii — dela 2 mii coroane în sus — cari se dau tinerilor absolvenți în cei dintâi cinci ani ai funcțiunii sale, când are de a se lupta cu greutățile începutului; stipendiile — dela 4 mii coroane în sus — cari se dau pe câte 5—10 ani unui bărbat cu studiile isprăvite, care se ocupă într-o anumită direcție a științei; stipendiile cari se dau anumit pentru ca tinerii absolvenți să petreacă în străinătate câți-va ani, spre a-și însuși vre-una din limbile străine.

Toate aceste noi nu le avem, pentru-că aceste sunt desvoltări mai înalte a actului de caritate, care la noi e încă tot la început. Întâiu trebuia să creștem tineri; numai după aceea poate fi vorba de educarea lor mai înaltă, de mijloacele necesare, spre a-i specializa și adânci în cunoștințele lor.

Fundatorii de fericită aducere aminte și-au achitat rolul, în conformitate cu cerințele timpului lor; rămâne ca fundatorii de acuma să se conformeze în actele lor generoase cu cerințele moderne.

Votul universal și Români. „Poporul român” din Budapesta a avut buna idee de a interviua pe ministrul de interne Kristoffy,

cu privire la votul universal. Iată câteva, părți foarte importante din cuvintele Ministrului:

— Fiindcă și D-Voastră sunteți fiii acestei patrii, cu aceleași drepturi și datorințe ca și ungurii; nu puteți fi eschizi nici dela dreptul de a Vă împărtăși de favorul ce îl va îmbia legea despre votul universal. Drept aceea, eu votul universal gândesc să-l introduc fără nici o restricțiune la naționalități, în modul cel mai liberal, dupăcum cer și interesele întregului popor din această țară. De altcun punctul meu de vedere față de naționalități este deja cunoscut din vorbirea pe care am ținut-o în dietă la desbaterea budgetului sub ministrul-președinte Széll. Tocmai atunci a fost ales Drul Vlad de deputat și se pornisă în Dietă o discuție viuă din partea tuturor partidelor asupra chestiei naționalităților. Am spus-o, că noi nu avem să ne temem de naționalități. Din contră, doresc, ca să între cât de mulți în Dietă, căci până atunci, până când naționalitățile își afirmă dorințele afară de Dietă, apar ca și când ar avea tendințe separatistice (nisuinte de a se desbina de cătră țara ungurească); îndată ce au intrat în Dietă, e semn, că ele înseși documentează unitatea statului maghiar. Sunt firm convins, că dupăce parlamentul ungar va fi pus pe baze democratice, unde în urma votului universal vor putea străbate direcții cu totul nouă, toată țara va simți înruirinta binefăcătoare a reformelor și legilor sociale și economice arzătoare, a căror creare nu va mai putea să întârzie atunci. Poliția va lua o cale nouă. În loc de lupte de drept public, cari împedecă parlamentul în crearea de legi, Dieta se va ocupa cu chestiuni

economice, cu tămăduirea relelor, de cari suferă țara și cu tămăduirea necazurilor și jălabilor îndreptățite ale naționalităților. Dela votul universal secret aștept schimbarea situației și pentru aceea, voesc, dacă îmi va fi posibil, să-l și introduc.

— *Censul intelectual eu îl înțeleg așa, ca fiecare alegător să știe scrie și cete în limba lui maternă, nu în cea ungurească. Nici nu se poate închipui astfel; pentrucă numai aceasta ar corespunde împrejurărilor din țara noastră, precum și tradițiilor politice a nației maghiare.*

În sfârșit ministrul observă, că se poate porni o mișcare cât de intensivă între Români pe aceasta temă; chiar adunări se pot convoca, căci nimeni nu-i va trece guvernului prin minte, să le oprească.

CORESPONDINȚE.

Scrisoare din România.

— Dela corespondentul nostru particular. —

București, 7 Aug. n. 1905.

Mare bucurie la noi pentru Iradena Salțanului, prin carea, fraților nostri din Macedonia li-s'a recunoscut naționalitatea lor română și dreptul de a se folosi de limba națională în biserică.

În adevăr, de câți-va ani, Români din Regat, luptă atât cu cuvântul — prin presă și ministri plenipotenciarilor din Constantinopol, cât și cu fapta, acordându-le ajutoare anuale de sute de mii de franci, numai pentru salvarea acestor Români și pentru cultura lor în limba națională.

Mulți însă sunt și de aceea, cari nu cred că cu Iradena imperială s'a isprăvit

FEUILLETON.

ALTE SCRISORI.

Scrisoarea III.

(Cetitul la sate și orașe.)

Unui prietin.

Parcă aud și acum, dragă pretine, pe unii din dascălii noștri, zicându-ne: „Aveți o bibliotecă bună și frumoasă, nu lăsați să se așeze pravul pe cărți. O scriere bună e o comoară, un călăuz pe cărările vieții. Nu credeți că e de ajuns ceea ce auziți în școală. O adevărată cultură se câștigă pe încetul și cu multă trudă. O viață întreagă e de lipsă pentru asta.”

Și cei cari voiau să înțeleagă, mai scurtau plimbările și își luminau sufletele în isvoarele curate a cetitului. — De bună seamă, numai ceea ce se spune și învață în școală, nu e de ajuns ca pe cine-va să-l facă cuminte și bun. Poate, fi dintr'un astfel de om un slujbaş ca atâția alții, cari își fac datorințele scrise pe hârtie, dar mai mult nu, căci mintea lor nu poate să se avânte, inima lor nu poate să bată mai tare, când e vorba de un lucru, ce nu-i atinge pe ei și interesele lor. Dar despre astfel de oameni nu putem spune că-s culți, de ar fi terminat și școlile celea mai înalte, de ar avea un car de diplome.

Cult poate fi numai omul ce are, pe lângă o minte luminată, și o inimă largă, în care să-și

afle răsunet, care să simtă, tot ceea ce e bun, frumos, înălțător, și nu numai atunci când e vorba de sine și de ai săi, ci și atunci când e vorba de țara, de nația, de legea lui, ori chiar de un individ ori popor cu totul străin. Ca să poți fi așa însă, trebuie să ai o adâncă cunoaștere de oameni, să fi pătruns cătuși de cât în firea omenească, să înțelegi slăbiciunile, virtuțile, pornirile, cari pornesc din același principiu comun tuturor: sufletul omenesc. Și mai ales, ca să fi membru viu în trupul unui popor, și nu ram vestezit, care nu rodește nici odată, ori o cracă uscată, pe care o frânge o ușoară adiere de vânt, trebuie să cunoști sufletul aceluși popor, inima lui, în care zac ascunse, ca niște limbi de foc gata să izbucnească, sentimente și calități, cari sunt decizătoare în viața unui neam. Numai cunoscându-le acestea poți înțelege trecutul său, poți lucra și tu pentru binele de acum al poporului, și poți pune cu siguranță o petricică, fie ea cât de neînsemnată, pe drumul viitorului, care drum e eroit de cei mai buni ai națiilor, de cei mai luminați, și care tot de ei e pardosit cu pietrele celea mai frumoase și mai trainice.

Nu o cunoaștere desevărgită a poporului se cere dela unul fie care din noi. Aceasta nu e cu putință, căci inimile și mințile dela naștere sunt deosebite, și prin educația variată, se deosebesc și mai tare. O astfel de pătrundere în firea și aspirațiunile unui neam e de ajuns dacă o au câți-va, a căror cuvinte noi ceștialăți trebuie să le ascultăm. Dar pentru aceea și noi trebuie să ne cunoaștem poporul, atâta, cât ni e cu putință, căci astfel ne vom cunoaște și pe noi.

Cel mai puternic mijloc de a pătrunde cât de cât în firea unui neam, de a-l înțelege, de a-l iubi și de a ne însufleți pentru binele lui, e cetirea scrierilor, pe cari ni le-au dat literații aceluși neam, pe cum și literatura populară.

Acești scriitori, această literatură populară, cu cât sunt mai desevărgite lucrările ce ni se dau, cu atât mai mult ne deschid ochii să ne vedem comorile, pe cari, mulți din noi, poate abia le-am bănuț. Ne arată slăbiciunile, de cari avem să ne temem, rănile, cari trebuiesc vindecate, dacă vrem să trăim, ne șoptesc primejdiile străine ce ne amenință din depărtări, — ori când acestea sunt de-asupra capului nostru, ne buciună pe lung și înfiorător pentru deșteptare și răzbunare.

Noi avem o literatură bogată și până acum. Avem o literatură națională, care singură are dreptul de a fi, până când noi încă nu avem o cultură a noastră, o împărțire a noastră în cugetare și simțire. Scrieri cu caracter general, — omenesc — la noi încă nu pot să prindă, și pare că nici nu pot să se nască încă, până ce comoara națională nu e încă îngrijită, nu e lucrată, nu e cunoscută deplin.

Ceea ce avem, ceea ce e al nostru însă, trebuie să cunoaștem, fie că ne-a aruncat vântul într'un oraș cu uliți drepte, pardosite, luminat electric, fie că ne-am implântat într'o cutare uliță tinoasă dintr'un sat, în care poate tu ești cel mai învățat. Și nu numai atât! Trebuie ca aceia cu cari trăim, mai mici sau mai mari, dar cari nu se știu însufleți, nu pot pricepe așa ceva, să-i facem a-și schimba părerile și judecățile, ori dacă n'au nici o părere sau judecată, să-și for-

lupta, căci după cum să știe: Iradelele și firmamentele Sultanilor nu au, tot deanna valoarea și durabilitatea lor! Afară de aceea în Constantinopol mai residă și așa numitul Patriarh ecumenic al bisericii ortodoxe, carele, dacă nu are trecere înaintea Turcilor, totuși se găsește motive ca măcar din complesantă — ca să nu zic altceva — să se asculte și cuvântul său, bun ori rău, cel puțin atunci când Poarta otomană să poate provoca la acest Patriarh mai mult pentru motivele ce-i pot servi ei... Și n'au greșit acei Români din Regat, cari au fost și sunt de credință, că nici în Iradea aceasta nu o să ajungem Români departe, căci în unele ocazii nu se eșecută de oarece clerul grecesc în înțelegere cu pașalele turcești nu o bagă în seamă, iar Patriarhul grec din Constantinopol cu episcopii săi își fac de cap, de când Sultanul a lansat acest act de recunoașterea Romanismului în Macedonia și de dreptul de a avea școale și biserici cu limba română.

Scandalele și crimele ce comit grecii acum zilnic în contra Românilor, pentru că aceștia vreau să aibă biserică națională separată de cea grecească, sunt așa de multe și ordinare, în cât și presa străină să ocupă de ele! Cu atât mai mult deci pe noi Români din Regat, au trebuit să ne miște, și nu este de mirare, că la întrunirea de protestare ce s'a ținut aici în capitala la 20 Iulie (s. Ilie) în marea sală a hotelului „Dacia“ nu mai încăpea publicul cu toată căldura năbușitoare ce domnește în București.

Este adevărat că cauza, cererile modeste drepte și naturale ale Românilor din Macedonia sunt îmbrățișate aici nu numai de așa zisul public neoficial ci și de partidele politice, și de aceea la întrunirea aceasta de protestare au luat parte mulți oameni

aleși din diferite tabere; au vorbit bărbați reputeți ca distinsul Doctor Leonte, de origine macedonean, și care a presidat întrunirea. Disescu, distins avocat, profesor universitar, om politic și orator de frunte, fost Ministru și azi deputat; Grădișteanu, președintele Ligei culturale, avocat și fost deputat și senator; I. Th. Florescu, avocat și deputat; apoi Diamandi, profesor macedonean, al cărui cuvânt înflăcărat a stors și lacrimi din ochii auditorului, căci după ce înșiră mai multe crime făptuite de bandiții greci asupra Românilor, cari nu să lapadă de naționalitatea lor, zise și acestea cuvinte: „poate că, plecând de aici înapoi în Macedonia, nu mă veți mai vedea, căci datorită mă chiamă în rândurile fraților mei...“ ca să fie și el omorât de bandiții greci ațitați de Episcopii și preoții lor.

După acest orator, vorbește profesoara macedoneana Ecaterina Dimonie, carea prin felul său de a vorbi și a descrie mișelile și crimele bandelor grecești, a provocat aplauze nesfârșite.

După discursuri, arhierul Sofronie Craioveanul, cetește o mulțime de telegrame din toate părțile românești, și apoi s'a votat o moțiune de protestare în contra acțiunii antiereștine a Patriarhului și a crimelor, bandelor grecești.

După terminarea acestui meeting național, lumea din sală cu cea de afară calculată la vre-o 7—8000 de oameni s'au dus manifestând și cântând „Deșteaptă-te române“ pe strada Carol și calea Victoriei până la dl Disescu și Dr. Leonte, cărora li-s'au făcut ovațiuni.

Cu un cuvânt: Iradea Sultanului ajunsă în mâna subalternilor sei, nu se poate traduce în realitate din cauza clerului grec, și cu deosebire a Patriarhului din Fanar,

care — după cum spunea dl Disescu, „prin atitudinea sa, a pierdut dreptul de a fi cap al bisericii“, și care „a înlocuit crucea preotului cu cuțitul și revolverul“.

Toate bine și esact spuse, dar oare la „mintea din urmă a Românilor“ nu să pot gândi nici unul din oamenii cu autoritate și trecere?

Câte s'au făcut până acum în Macedonia? S'au unit Românii cu grecii contra bandelor Bulgarilor, acum cu Bulgarii contra grecilor, și știe Dumnezeu ce combinațiuni se vor mai pune la cale... bine înțeles tot fără efect, până când se va ajunge la „mintea din urmă a Românilor“ la lăpădarea hainei comne, ce Români macedoneni au cu grecii și bulgarii... la ortodoxie, și să îmbrace haina Unirei cu biserica Romei, mama noastră a tuturor.

Români macedoneni încă au lipsă de un Șincai, Olain, Petru Maior, Bărnuț, I. Maiorescu, Tr. Laurian, A. Murășan, Cipar, Bariț etc. de un cler luminat și naționalist, pe cum și de protecția unui cap bisericesc cu autoritate recunoscută de toată lumea, cum e singurul Patriarhul Romei, și astfel prin Blaj și prin Roma e calea, carea îi va duce pe Români macedoneni la salvarea și mărirea lor!... De ce conducătorii lor și guvernele României nu-i îndreaptă pe aceasta cale?

Actualmente ne preocupă pe noi marea Expoziție națională ce se va deschide aici la vara viitoare, când Regele Carol va implini 40 ani de domnie. Va fi o expoziție cum nu a mai fost în București, și carea va fi cercetată de multă lume străină. Un lucru ne cam măhneste: de unde astă primăvară ne spăriașe multele ploii, acum e o secetă mare și porumbul e compromis deja în multe regiuni, și dacă mai ține seceta,

meze una, atâta cât le ajută capul și inima.

De bună seamă, că la sate lucrul acesta e greu. Școlile noastre slobod încă dintre zidurile lor mulți tineri și tinere, cari după câți-va ani nu mai știu ceti, ori abia mai pot să slovenească și să scrie numerii până la 3. Dar mai întâiu la sate e și ceva clasă cultă, e preotul, învățătorul, poate notarul. — Ei ar trebui să poarte tot-deanna desvălit steagul luminii, steagul culturii naționale. E drept că năcazurile-s multe, greutatele-s mari, și banii pentru cărți de cetit nu se prea află. Nu se găsește însă astfel de bani mai ales atunci, când omul meu spune din capul locului, când a auzit de o carte nouă: „Ce mă interesează? O carte mai mult, șatât! De ar da Dumnezeu să se facă bucatele și să nu bată ghiata!“ — Nu te interesează o carte românească pe dumneata, care ești român, și chiar conducător a poporului? Înțeleg, când cartea e un fleac! Dar când e un mărgăritar din salba noastră de mărgăritare, ce nu e încă terminată, deși se înșiră meru? Dar când e o lacrimă din râul nostru de lacrimi, dar când e un buciom de deșteptare și de pază, pe care tu ca conducător trebuie să-l ști prețui mai bine decât ori cine altul.

Avem ediții de cărți foarte lesne, așa că nime nu se mai poate acusa, dacă nu află pe masa lui pe Eminescu, Alexandri, Bălcescu, Bolintinean, Ispirescu, Creangă, Coșbuc etc.

Rămâi peste an, de nu merge numai la 2 petreceri; spune-i fetei tale, dacă ai fată, că „uite dragă în schimb vom putea lua atâtea cărți frumoase, cu cari îți vei petrece anii întregi și nu o sară, din cari

vei învăța mult, foarte mult, unde vei ceti o limbă frumoasă, nu ca la cutare petrecere, din cari te vei distra cu lunile și anii, și nu o noapte de vară.“ Obicinuiți-vă copilele să fie cuminte, căci neamul nostru e un neam năcăjit, căci o haină pompoasă și o petrecere adânc costisitoare e ceva ridicol, când cei mici și cei mulți — totuși cei tari ai noștri — așteaptă dela noi, cei ce ne-am ridicat, îndrumare cuminte și alipire caldă de ei, iar noi în schimb ne umflăm în pene, și ne împodobim așa ca să le luăm vederile. Și cutez să zic, că atunci vor fi mai frumoase ca fete și mai sfinte ca mame.

Remâne adevărat, fără îndoială, că viața de sat te înstrăinează mai mult de carte, decât cea dela oraș. Mai ales când ești silit să-ți vezi de ogor, de săpă, de secere. Dar rămân iernile albe, ca seriile lungi, pe cari și poporul le petrece cu povești minunate, cari nopți par anume făcute, ca fantazia să să-și desfacă aripile, cu ochiul celor ce știu, să stee deschigi de-asupra șirelor tipărite din cărți. Atunci când afară e un senin înghetăt, ori vânturi mari se sbat, umflând zările cu pulbere de zăpadă, în chilia ta e cald și dulce, și o pace plină de recreare. Atunci când preoteasa, dascălița, ori notărășița, tac hăinuțe, ori le dirig, pe sama micșilor, ce dorm în fundul patului cu obrazii rumeni, oare ție, care ești preot sau dascăl, notar ori alt om cult, bine-ți stă să casti moțând de somn, cu pipa în gură, ori cu țigăreta aprinsă între dinți? Hotărît că nu! Cât de bine ți-ar sta să ai înainte o carte, să cetești adâncit, uitându-ți țigăreta, și în restimpuri să-ți ridici capul gânditor, ochii aprinși, obrazii înflăcărati, și să-i spui nevastei ce ai cetit.

Și să fiu lângă tine, te-aș strânge în brațe ca pe un părinte, când tu, cu ochii umezi de lacrimi, ai zice soții tale: „Las' dragă lucrul pe câte-va clipe; ascultă să-ți cetești o pagină, numai una.“ Și tu ai ceti cu glasul limpede o pagină insuflețită din scriiturii noștri, și femeia ta te-ar asculta, cum asculti un glas ce-ți vine dintr'alte lumi, s'ar umezi și ochii ei, și când ai gătat ar zice: „Doamne frumoasă-i!“ Poate că tu ai cetit o pagină unde se spune de vre-un bărbat mare a neamului nostru, ori numai de un biet ostaș, ce moare cu sabia în mână, nejejit de nimeni.

Să-mi spui acum: dacă la o astfel de scenă ar fi de față băiatul tău mai mărișor, ce cercetează școala, ori copila ta, ce acnși e fată mare, nu ar învăța cu mult mai folositoare lucruri pentru viață, pentru traiul nostru, decât dintr'o petrecere, fie ea cât de strălucită? Cel ce poate să-ți ferească copila, să ști că nu e cel ce o admiră într'un bal, se îmbată cu ciripitul ei dragălaș, ca ori care ciripit, ci e unul, care-i cunoaște comorile sufletesti, și care de acestea s'a îndrăgit.

Și e norocul tău atunci când băeții și fetele-ți învăță la o școală românească. Dar câți sunt cari nu pot avea această fericire? Și atunci când străinii nici azi nu ne mai slăbese cu batjocurile ce de veacuri ni le aruncă în față, fără ca noi să le răspundem odată aspru, așa cum ar trebui, atunci când învățătura, cultura ce o primesc e străină, și nu numai că e străină, ci falsă, cum e d. e. propunerea istoriei, nu e oare bine, nu e oare de trebniță chiar, ca la caminul părintesc băiatul la întoarcerea pe vacanțe, să aște totdeauna hrană curată,

cum să arată apoi și cel ce până aici mergea bine, să va nimici. Sărăcia din anul trecut bate deci iar la ușa țaranului din România.

La adunarea „Asociației” din Sibiu vor lua parte mulți Români din Regat. La un cerc cultural s'a înscris deja până acuma vre-o 300 persoane afară de studenți și mulți alții, cari sunt pe la băi, și de unde vor merge și la Sibiu. Se crede, că numărul Românilor din Regat, cari vor merge la Sibiu, să ajungă la o mie sau și mai mulți.

Bine ar fi, căci unde-s mulți, puterea crește....!

I. P. Delarupe.

Raport general

despre activitatea societății „Inocențiu
M. Clain” din an. 1904/5.

(Continuare.)

III. Biblioteca.

Cu finea anului administrativ 1903—1904 biblioteca consta din 2731 opuri, 3319 tomuri, 3388 volume, 94 broșuri, 307 fasc., 2 fragmente și 3 manuscripte. În prezent constă din 2868 opuri, 3471 tomuri, 3540 volume, 94 broșuri, 307 fascicole, 2 fragmente, 3 manuscripte.

Aceasta creștere s'a întâmplat parte prin donațiuni, parte prin cumpărare.

a) Cărți donate:

1. Escelența Sa Dr. Victor Mihályi de Apșa, mitropolit 3 opuri în 6 exemplare. 2. Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român 2 opuri. 3. Dl. Dr. I. Meruț 1 op. 4. Academia Română 10 opuri. 5. Dl. Ioan Maior, provisor dominal 1 op. 6.

Dl. A. Găspăr 1 op. 7. Societatea pentru fond de teatru rom. 1 op. 8. Josephus Majláth, conte 1 op în 12 esemp. 9. Sp. Dn. Nicolau Moga, căpitan (România) 1 op în 2 esemp. 10. M. O. Dn. Aurel C. Domșa 1 op. 11. O. Dn. Nicolau Hârșan 3 op. 12. Dl. Dr. Emil Sabo 1 op. 13. Revrs. Tit Bud, vicar 1 op. 14. On. Dn. Z. Boiu 1 op. 15. Dl. Aurel Blăga 1 op. 16. Dl. Liviu Dumitrean 1 op. 17. Dl. Romul Stoica 1 op.

b) Cumpărate:

În decursul acestui an s'au cumpărat cu totul cărți în valoare de 170.59 cor.

Reviste și ziare.

a) Cumpărate:

1. Sămănătorul. 2. Luceafărul. 3. Convorbiri literare. 4. Junimea literară. 5. Budapesti Hirlap. 6. Tribuna.

b) Gratuite:

7. Revista catolică. 8. Cultura română. 9. Făt-Frumos. 10. Archiva. 11. Albina. 12. Familia. 13. România ilustrată. 14. Foaia școlastică. 15. Catolisches Vereinsblatt. 16. Gazeta Transilvaniei. 17. Drapelul. 18. Libertatea. 19. Uoirea în 2 esemplare. 20. Telegraful Român în 2 esemplare. 21. Poporul Român. 22. Răvașul. 23. Buurul Econom. 24. Viitorul. 25. Voința Națională. 26. Alkotmány. 27. Solidaritatea. Societatea noastră își ține de strictă datorință de a aduce celea mai sincere mulțămite Onoratelor Redacțiuni, cari au binevoit a ne gratifica revistele și ziarurile înșirate mai sus și le rugăm, ca și de aici încolo să ne sprijinească întru ajungerea scopului.

(Va urma.)

românească, întăritoare, pentru sufletul lui fraged, care poate, sub dese atacuri, a început să creadă această sau aceea despre poporul românesc? Și aceasta educație națională de acasă, trebuie începută din bună vreme, căci sunt casuri cunoscute, când tinerii ce termină un gimnaziu străin, vin la teologie d. e. foarte cu greu se dedau să citească cărți românești. Și aceștia vin între români de ai lor. Ce se va alege de aceia, cari trec la universitate, unde cărțile românești sunt corbi albi?

Pentru aceasta educație națională de acasă sunt cărți mici și mari, de-o potrivă ieftine, cu istoria adevărată a Românilor, cu poezia și proza, cu sfaturile bărbatilor mari ai noștri.

Dar ca să se facă aceasta educație națională, din căsile românești trebuie să lipsească ziarurile străine, ori de vine vre-unul, tineretul să nu prea deie cu ochii de el. În schimb, să avem foi de-a noastre, reviste de-a noastre.

Dar până când găsim familii cari au o mică bibliotecă de cărți străine, și 3—4 românești, acestea necetite, — până când cetim — abonând — atâtea foi și reviste străine, de o astfel de educație nu poate fi vorba.

Clasa cultă dela sate are să îndrume și poporul la citirea cărților bune. „Asociațiunea” cu multele-i despărțăminte, are atâtea biblioteci, împrăștiate în toate colțurile locuite de români. Dar ce să faci dacă bibliotecile acestea cresc așa de anevoie, dacă domni din sat se ceartă de multe ori pentru ea, dacă după o interesare și însuflețire de câte-va luni, nici badea Ion, nici nenea Toader, nici fiul Petrea, nu mai

merg să scoată cărți? Ce să faci, dacă ele sunt acum împrăștiate pînă la hărțile popii ori a dascălului așa, încât atunci când diecelul cel tinar merge să ceară „Satul cu comorile”, nu o găsește niciăiri? Că avem foi pentru popor e un mare bine, dar că pot să străbată tot la popor și scrieri proaste și urite nu e chiar bine. Cine e însă de vină, dacă un cutare bade, cetind despre războaiele lui Ștefan cel mare cu Turcii, a eșit îngrozit în uliță și a strigat: că vin Turcii? ... Trebuie o îndrumare, o tălenire, o alegere, trebuie un suflet care să arete și să îndrepte...

Toate acestea, dragă prietene, se pot spune și despre clasa noastră cultă, de prin orașe.

Și aici sunt școli străine, cultură străină, și pe aici, — mai mult pe aici — bat vânturile bajocurii, pline de hohote, pentru nația noastră. Educație națională trebuie făcută aici acasă în măsură mai mare ca în cutare sat. În sat e totuși limba noastră, resună doinele noastre, plângă copiii noștri, dar la oraș e alt ceva. Aici zidul de apărare trebuie să fie foarte gros. Aici nu-s de ajuns câte-va cărți, și reviste, aici e de lipsă o bibliotecă. Aici nu e de ajuns să spui câte-va cuvinte calde băiatului, aci sunt de lipsă discuții și argumentări.

Negreșit, și o bibliotecă e cu mult mai ușor de format într'un oraș decât la sat. Aci pot avea o casină, unde mai cu ușurință — asociați — abonează ziare și reviste. Aici pot afla mai ușor de cărțile nouă și bune ce apar.

Dar până când aflăm la orașe — ce-i drept, așezate mai la periferi — familii românești se știe foarte slab, ori de loc, până

AVIS!

Se atrage din nou atențiunea op. public român, asupra „Școlii pentru economia și industria de casă”, proiectată de „Reuniunea femeilor române din Sibiu”. Școala se va deschide cu începerea anului școlar 1905/6.

Va funcționa deocamdată numai secțiunea economică a școlii. Instrucțiunea va cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor și a pâinei; conservarea legumelor și a poamelor; spălatul, călcatul și îngrijirea rufelor; curățirea și ținerea în ordine a locuinței; grădinaritul; confecționarea rufelor; b) învățământul teoretic: economia de casă, chimia bucătăriei, contabilitatea; igiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Elevele ai căror părinți sau îngrijitori nu sunt în Sibiu, au să locuiească în edificiul școlii, strada Baier nr. 1 (edificiul Albinei).

Se vor primi numai eleve cari au împlinit 15 ani și au terminat cel puțin școala elementară.

Instrucția va fi exclusiv în limba română. Se va conversa însă și în alte limbi, îndeosebi în limba maghiară și germană, dar numai în pauză și la masă. În timpul liber de după amiază elevele pot lua oare de pian, muzică orală, pictură, etc.

Taxele prescrisă: 1. Fiecare elevă internă va avea să solvească o taxă lunară maximală de 50 cor. din care se vor achita spesele efective ale școlii, cu excepțiunea remunerațiunii instructorilor, pe care o achită reuniunea din al său; când spesele efective vor fi mai mici, diferența se va restitui elevei. 2. Fiecare elevă externă va avea să solvească o taxă lunară de 40 cor. pentru care va primi și amiaza și oșina.

Taxele sunt a se solvi tot pentru trei luni anticipativ.

În caz că o elevă înscrisă deja întreprinde cursul fără motive acceptabile, e datoră a despăgubi reuniunea pentru fiecare lună a anului școlar cu câte 10 coroană.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea (matrață, care se poate procura în

ce vom găsi destule case românești orașene — acestea nu la periferi — unde nu poți afla mai multe cărți românești, de cât la preotul din cutare sat, până când nu găsești într'un oraș de 15—16—20 familii de-a noastre, 2—3 cari să trăiască bine una cu alta, și până când vom avea în clasă cultă oameni cari izbesc cu tină în orice carte nouă ce iese, fără să o cunoască, — nici la orașe nu se poate vorbi de o educație de casă națională, deși aceasta ni-e foarte de lipsă acuma, și se va vedea în viitor că va fi și mai de lipsă, când ni se vor înstrăina tot mai mult școlile.

Alfus.

RUGĂCIUNE.

Când valurile vieții cu furie turbată
Să răscolesc din raze cercând a mea perire,
Spre Tine îndrept privirea pe marea înfuriată
O Mamă a iubirii cerând a ta scutire.

Când luptele vieții pea mântuirii drum
Încearcă să mă nvingă cu jocul lor nebun
Tu mă întărește o Mamă cu flacăra iubirii,
Ce pururea conduce pe calea mântuirii.

Când sufletu-mi sa vântă din lumea rătăcirii
La Tine o dulce Mamă pearipile iubirii.
Cupride-mă cu totul în brațele-ți divine
Când sufletu-mi să înalță, sa vântă sus la Tine.

Iar când simțirea-mi stânsă de-a morții resuflă
Nu va mai fi în stare să ceară a Ta scutire
Spre sufletu-mi, o Mamă, trimite-a ta îndurare
Și 'n ceruri îl înalță la-a vieții nemurire.

Blaj, 1905.

—San.—

Sibiu pentru prețul de 16 coroane), plapomă, două perini, două schimburi pentru pat, $\frac{1}{2}$ duzină din rufe necesare, 6 ștergere, 6 ștergere pentru bucătărie, piepten, perie pentru cap, perie pentru dinți, hainele necesare. Șurtele pentru bucătărie și-le vor face elevele însele, dar șurteri pentru casă au să aducă cu sine.

Cursul se începe în mod regulat la 1 Septembrie și se termină la 31 Iulie n.

Informațiuni mai detaliate se pot primi dela conducătoarea școlii, domnișoara Veturia Papp, Sibiu, strada Baier nr. 1.

CONDIȚIUNI de PRIMIRE

în școala civilă de fete a Asociațiunii din Sibiu și în internatul același.

În clasa I a școlii civile de fete se primesc elevele:

a) cari dovedesc *atestat de botez*, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani;

b) cari dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui *examen de primire*, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase ale școlii civile de fete se primesc eleve, cari dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare dela altă școală de categoria școlii civile.

În lipsa unei astfel de atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI dela școala elementară-poporală, primirea în ori care clasă a școlii civile, ce corespunde vârstei elevei, se poate face numai pe baza unui *examen de primire*, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școlii, în sensul ordinațiunii ministeriului regesc-ungar de culte și instrucția publică, dato 11 August 1887, Nr. 29000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, cari se înmatriculează pentru prima dată la școala noastră, au să producă *atestat școlar, atestat de botez și certificat de revaccinare*.

În *cursul complementar* (supletoriu), împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii, în sensul §-lui din statutul de organizare al școlii, se primesc eleve, cari au absolvat cele patru clase ale școlii civile. Se pot primi și eleve, cari au absolvat cu calculii buni numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani și sunt impedeate a absorba toate patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1905/6 se pot face, deocamdată în mod excepțional din cauza expoziției Asociațiunii, din 4—6 Septembrie 1905 st. n.

Examenle de emendare, se țin în 1 Septembrie 1905 st. n. la 8 ore a. m. cu elevele cari sau anunțat la direcțiune.

În 6 Septembrie 1905 st. n. la 8 ore a. m. se țin *examenle de primire*, iar în 7 Septembrie se vor începe *prelegerile regulate*.

Didactrul e 4 cor. pe lună, și pentru elevele, ce se înscriu prima dată la aceasta școală, o taxă de înmatriculare de 4 cor. solvită odată pentru totdeauna. Același didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele, cari voesc să fie primite în internat, fie eleve ale școlii civile, sau ale școlii elementare a Reuniunii femeilor române, au să fie anunțate de timpuriu la direcțiunea școlii, înainte de începutul anului școlar, pentruca să se poată face dispozițiunile necesare.

Taxa interatului e 400 cor. pe an, plătită înainte în două sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărțile trebuincioasă, pentru materialul de scris, desen și lucru de mână, nu sunt cuprinsă în taxa amintită. Acestea să poartă separat de părinți, precum și cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în forte-piano și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în forte-piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voeste să iee oarele singură, se socotește la 2 oare pe săptămână taxa de 18 cor.*) pe lună; dacă 2 eleve iau împreună instrucțiune în aceeași oară, taxa se socotește la 2 oare pe săptămână, cu 9 cor. de elevă; sau

b) dacă o elevă voeste să iee oarele singură, se socotește la 2 oare pe săptămână taxa de 12 cor.*) pe lună; dacă să intrunesc 2 eleve în aceeași oară, taxa să socotește la 2 oare pe săptămână cu 6 cor. pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba franceză, câte 2 oare pe săptămână se socotesc pe lună 2 cor. de elevă.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul orașului și e provăzut cu apaduct, baie proprie și lumină electrică, încât ofere cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat, afară de școală, au în fiecare zi anumite oare de conversațiune în limba franceză, maghiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele să prepară și învață lecțiunile sub conducerea directoarei, profesoarelor și guvernanelor.

Elevele, cari voesc să fie primite, în internat, au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fete de perini, o plapomă sau tol de coperit, 4 ciarșafuri (lințoluri, lăpède), 6 ștergere, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, cari toate rămân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte $\frac{1}{2}$ duzină din fiecare, două fuste de lustre (jupon) și de flanel; ciorapi, batiste (marămi) câte 1 duzină, 1 parapleu (cort) și încălțăminte trebuincioasă. Cât pentru toaletele nouă, sfătuim părinții și tutorii să nu facă copiilelor, căci pentru uniformitatea îmbrăcămintei elevelor interne, *toaletele se fac aici cu prețuri moderate*, prin îngrijirea internatului. Străns de uniformă se țin: o haină, 2 șurte în uniformă unei haine, o pălărie de vară una de iarnă, cari necondiționat au să se facă aici și cari peste tot vor costa cam 30—40 cor.

Dela direcțiunea școlii se poate primi prin postă: „Statutul de organizare” și „Regulamentul intern” al școlii, „Regulamentul pentru cursul complementar”, „Planul de învățământ” și „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletori și de emendare”, a 20 b. exemplar. Dela direcțiune se poate primi pentru 2 cor. și „Monografia” școlii, în care pe lângă istoricul institutului, se află descriș edificiul școlii și al internatului în toate amănunțele.

Sibiu, în 14 August 1905.

Direcțiunea școlii.

Noutăți.

Aniversarea a 75-a a nașterii Monarhului s'a serbat în Blaj cu solemnitatea cuvenită. Escelența Sa Mitropolitul a celebrat s. liturgie asistat de membrii capitulari. La 12 oare se va da în castelul mitropolitan o masă de 60 tașamuri.

Știri personale. Escelența Sa Mitropolitul va pleca azi, Vineri, d. a. la Sibiu, spre a lua parte la adunarea „Asociațiunii”, întovărașit de Rev. Dr. Aug. Bunea, Ștefan Pop, canonic mitrop., Aron Papiu, prof. Iuliu Br. Micu și Iacob Popa, notari consist. Măne, Escelența Sa va celebra liturgia în biserica parohială gr-cat. din Sibiu.

Din Arhidieceză. Dintre 28 concurenți de a fi primiți la teologie, au fost aleși: Ioan Moldovan, la *Budapesta*; iar în seminarul domestic: Iuliu Maior, George Faina, Victor Aron, Iuliu Căpălnean, Simion Coman, Petru Domșa, Cornel Popa, Ilie Magda,

*) Din care sumă 2 cor. se contează pe lună institutului, pentru susținerea fortepianelor în stare bună.

Onorin Savu, Cornel Oțel, Coriolan Podoabă, an. II., Alexandru Brumar, Ioan Băcilă. — În Internatul Vascean de băieți au fost primiți 120 elevi din 143 concurenți, iar în Internatul de fete 30 de eleve.

Ministri din România la Sibiu. Ziarele din țară anunță, că d. n. ministri I. Grădișteanu, M. Vlădescu și Tache Ionescu vor pleca mâine, Sâmbătă, cu automobilul la Sibiu, spre a visita expoziția și muzeul național al „Asociațiunii”.

Regele Eduard al Angliei în drumul său spre Marienbad, va cerceta pe Monarhul nostru la Ischl.

Deputatul Dr. Teodor Mihályi, cu ocaziunea marelui întruniri de popor, ce a avut loc la 13 a. l. c. în Ileanda-mare, a ținut alegătorilor săi o frumoasă vorbire și o mare de samă despre activitatea desfășurată de d-sa și de ceilalți deputați naționaliști, în dietă.

Serbări culturale săsești. Însotirile poporului sășesc, își țin adunările lor colective anul acesta în Sibiu, în zilele de 24—27 August 1905, adică pe timpul când este și expoziția și serbările „Asociațiunii” noastre. Societatea Carpatică, își va serba cu acest prilej jubileul de 25 ani al existenței sale. Afară de societatea Carpatică își ține adunare reuniunea Gustav Adolf, reuniunea medicilor, a femeilor săsești evang., reuniunea pentru științele naturale etc. Cu acest prilej compatrioții noștri Săși vor aranja și ea, ca și noi, mai multe serbări, producții, concerte etc.

Din Maramurăș. Primum done procese verbale a ședințelor „Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramurăș”, pe cari regretăm, că nu le putem da în întregime, din lipsa de spațiu. Președintele acestei Asociațiuni este, fratele Escelenței Sale Mitropolitului, Petru Mihályi, iar vicepreșident este Revrs. Tit Bud, vicarul Maramurășului. Asociațiunea numită, după cum se știe, susține nu convict pentru studenți, contribuind astfel în mod foarte vedit la educațiunea națională a tinerilor odrasle din Maramurăș. Numărul elevilor primiți se ridică la cifra de 20, împărțindu-se de ajutoare și alți elevi esteri. Astfel pentru anul școlastic viitor „Asociațiunea” aceasta va da internștilor stundenii în suma de 3050 cor., iar externilor de 350 cor. Aflăm tot odată cu plăcere, că istoricul „Asociațiunii maramurășene” este prelucrat deja de Revrs. Tit Bud și că în curând se va pune sub tipar.

Bursele „Fondului de Teatru.” Pentru anul viitor comitetul numitului fond publică concurs la două burse nouă, una pentru un tinar cu inclinări pentru drama, și alta pentru un rol de comic. Ne bucurăm mult, văzând cum numita societate dă din ce în ce mai multe semne de viață, trecând pe terenul realizării frumosului vis al unui teatru românesc în țara noastră. S'a început deja cu dl Zaharie Bărsan, care este astăzi o mândrie a noastră, și care sperăm, va intra iarăși în legături cu Societatea Teatrală, a cărei bursier a fost; s'a continuat cu piese originale și localisări, nu tocmai fericite alese și acum se dau aripi altor done talente, cari se vor afla destoinice, cu aprilejul adunării de acum din Sibiu. Aflăm că între concurenți va fi și tinarul *Aurel P. Bănuț*, rigorosant în drepturi. D-sa e cunoscut publicului românesc prin partea leului, ce a avut-o la fondarea revistei „Lucașfărul” și și prin numeroase articole literare de ziar. Cei cari îl cunoaștem mai de aproape, îl cunoaștem și din interpretări de roluri, foarte reușite, ales în bucățile comice. Idealist, în toată puterea cuvântului, e gata să-și părăsească o carieră atât de „rentabilă” cum e cea juridică, spre a urma pe cea dramatică, care la voi încă nu este o carieră și numai cu multă însuflețire putem să credem, că oare să fie măcar în viitor. Membrii fondului de teatru și publicul mare dela sărbările de acum din Sibiu va avea prilej să-l cunoască și să-l apretieze cu ocazia concursului public, când candidații vor preda roluri de forță. Atragem atențiunea publicului nostru asupra lui, urându-i din parte-ne reușită deplină.

PARTE SCIINTIFICĂ-LITERARĂ.

Suflete curate.

— Povestire originală a „Unirei”. —

(Continuare)

3.

Și uite acum era să n'o mai cunoască. Cum s'a făcut de frumoasă, și cât de voinică e acum. — Ce va fi gândit oare copila acea despre el atunci când o privi atât de adânc la plimbare și când apoi îi puse buchetul în fereastră. Ce a fost scris numai pe bilet? „Ești un inger intrupat.” — Cum a cutezat el să facă așa ceva? Sabina de bună samă își va fi închipuit că tinărul acela e un flusturatăc, unul dintre multele sute, cari n'au nimic sfânt, și deci nu cred că vatămă pe nimeni prin purtarea lor. Dacă e așa, el a făcut un mare păcat, s'a mințit pe sine însuși, și poate prin fapta aceea nesocotită și-a stricat tot norocul. Sabina la cunoscut, de bună samă, atunci pentru ce s'a făcut că nu-și amintește de nimic. Și aici lui Eugen îi veneau gânduri luminoase. Poate că Sabina să-l iubească. — O, dacă ar fi așa, notarul nu l'ar mai vedea la el în curte în vecii vecilor.

Și să gândi apoi că ce-l leagă pe el de casa asta. A fost odată notarul greu bolnav, și de atunci nu mai poate scăpa de recunoștința lor. Dar altceva nimic. — Planurile de a lua pe Veturia umblau mai mult în capul notărășii. El nu s'a gândit nici odată serios la așa ceva. Notarul e om destul de omenie, fata e frumuseică, și destul de cuminte, dar maică-sa, o, madama e o scorpie. N'o pot suferi cu toanele ei de cocoană mare, cultă, cu ochii ei de pisică, ce cercetează să vază cum faci ori ce mișcare, cu cercările ei vecinice, ca să se incredințeze de efectul ce-l face asupra ta fiecare vorbă, fiecare mușcare a ei, ca din aceasta să te judece pe tine de ești destul de cult. Și vorbele ei nu-s decât fleacuri, nu respiră decât batjocuri și ură pentru cei superiori și pentru cei mai pe jos de ea. Întregă cât e, este o fabrică de clevetiri, de bânuiri, un izvor de venin, cu care ar putea invenina zece oameni deodată. În astfel de societate, supt ochii unei astfel de școrpii fata nu poate să facă vr-o impresie asupra lui. — Și se bucură că nu face, și știa că el în veci nu va intra în familia aceasta. — Ci când avea timp, și notarul trimitea căruța după el, venia, că mai răsufia în aerul curat dela țară.

Notărășița însă din acestea cercetări cu capul ei sec iscodi și logodna fetei sale cu doctorul, și spuse și preutesei.

Acum însă, după ce întâlni pe Sabina doctorul Ionescu știa el bine ce are să facă. Da, va mai veni el în satul acesta, dar nu va mai trage la notarul, ci știe el unde.

Căruța alerga mereu în trapul sprinten al cailor, și tinărului ca în vis i se deslușa tot mai bine chipul acela de zină bălae, acel „inger intrupat” Ochii ei mari albaștri, răcoroși îi pătrundeau până în suflet, deșteptându-i simțăminte curate, dulci. — Și departe, ca într'o negură deasă vedea pe notărășița uscată, înaltă, deșirată, cu părul vilvoiu cum aleargă parcă după ceva ce nu se vede bine; o barbă bogată, o frunte înaltă

se părea că ar fi un preot. Ca de o privilegiște urată se freacă la ochii, își răsuci apoi o țigară. Fumul alb sbura, înprăștiat grabnic în amurgintul blând de vară.

III.

La câteva săptămâni Ionescu avea să meargă în satul Sabinei. Ca doctor cercual avea să împungă de vărsat copiii. Când să plece întră factorul poștal și-i dă o scrisoare, pusă aici în loc. O desface repede și ce-tește.

Iubite domnule!

„Să-mi ierți că-ți scriu fără să semnez. Eu te cunosc de mult, și cred că te pot judeca după dreptate. Dumneata ai mai pe sus de toate o inimă foarte nobilă, și simțăminte fine, alese. Cred dar că e interesul Dtale să-ți descoper un lucru, ca astfel, poate, să opresc o nenorocire, — astfel mă cred scuzat și de pata vorbirii de rău despre alți, care nici când nu m'a atins. Eu cred că Dtale nu ți-ar plăcea de loc dacă odată, peste câți-vă ani, când ai avea 2—3 băeți, ți-ar spune cineva: nevasta dtale e fca unei femei născute nelegiuit. Acum, dacă ai lua pe fata lui Mărunțan, — cum se svonește, dta ai fi acela, căruia ți-ar spune cineva odată cuvintele acestea. — Să nu cugeți că-ți spun aceasta ca un interesat. Sunt peste 50 de ani, familie și neamuri nu am.”

„Foarte bine” zise doctorul. „Mă cugetam eu de ce mi așa de nesuferită femeia aceea.” — Și fără să mai bage de samă, pusă epistola într'un buzunar al mantalei, gândind poate că e un rețet.

De astădată căruța doctorului nu se mai opri înaintea curții lui Mărunțan, ci trasă deadreptul la preotul. La poartă să cobori, porunci flăcăului să aștepte, și el intră în casă.

Sărută mâna pretesei, se închină înaintea preotului, cu care încă nu avusă cunoștință, iar pe Sabina o află cu ochii în pământ.

— „Aș avea o rugare dacă să poate. Aici e în mijlocul satului, și se pot aduna femeile mai cu ușurință, dacă m'ați putea primi, până voi termina, m'ați indatora foarte mult.”

— „Cu cea mai mare plăcere, dle doctor” zise preotul, și eși să spună flăcăului dela poartă, unde să tragă.

Preutesa zise scurt: „Dar notărășița ce va zice?”

— „Puțin îmi pasă. I-am ascultat destul cuminteniile.”

Până să se adune femeile cu băeții burdului, doctorul era foarte vesel. Cuvintele curate, răsunătoare, arginții a Sabinei, îi umpleau sufletul de bucurie. Despre câte au vorbit doamne, și totuși n'a amintit nici unul nimic despre acel buchet de lăcrămiare.

Sabina mai prinsă acum curaj. Obrajii îi înfloriră, buzele să rumeniră, și în ochii ei părea că-i intrupată fericirea.

Munca doctorului a ținut până după amiază. Judele care era frate cu notarul, ca fruntașul comunei era tot lângă Ionescu.

Acesta cerceta uneori prin buzunare, făcea unele notițe, poate cunoștințe nouă, câștigate acum. Fără să bage de samă scoase și epistola ce o primi azi dimineață, și fiind că numai o foaie era scrisă, a rupt pe cea curată pentru însemnări, iar cealaltă o aruncă. — Judele într'un târziu o ridică să vadă ce-i, și dădu cătră sfârșit cu ochii de numele Mărunțan. Era numele lui. O împătură bine și o puse în șerpar.

După ce-și găta și el slujba porni spre casă, și pe drum ceti epistola. Merse de-a dreptul la frate-său și i-o dădu. Și să nascu acalo înlăuntru o furtună mare, din care mai deslușit se auziau răcnetele femeii, și plânsul înăbușit al fetel. Notarul remasă amărit în suflet, abătut ca atunci când a știut și el mai întâi taina aceasta urfă.

Doctorul ajuns acasă era foarte voios. Chilia care de altă dată îi părea așa de goală și de părăsită, acum o vedea plină de viață. Tablourile mari ce atârnavu groasnic în ramele lor aurite, i-se părea că zimbesc le vedea cu mult mai frumoasă ca de altădată. Pentru întâia dată simțea lipsa florilor în casă. Cum iar plăcea acum să aibă trei fire de garoafă și un mănunchiu de lăcrămiare! Începu să cânte încet, ca în vis, cu un glas dulce tremurat:

„Peste-a nopții ferie
Să ridică mândra lună;
Totu-i vis și armonie.
Noapte bună, — Noapte bună!”

Nici când nu a înțeles sufletul lui Eminescu, ce tresaltă în „Serenada” lui, acel suflet mare, sbuciumat, ca marea întinsă frământată de valuri, — și totuși nespuse de armonios, — ca în sara aceasta. Ce chip de inger a trebuit să țină robit sufletul poetului, când a cântat această poezie fără de păreche! Ori poate a trăit numai în marea, curata lui fantazie!

„Doar izvoarele suspină,
Pe când codrul negru tace;
Dorm și florile în grădină,
Dormi în pace, dormi în pace!”

Ce n'ar da acum Ionescu să fie aproape de casa popii undeva, în grădină poate supt un cireș înflorit, să cânte acolo, și tremuratul duios al glasului dulce să bată în ferestruța în care să resfriau razele lunii bălae, și ca o muzică îngerească să ajungă până la fata aceea minunată, ce doarme, în patul curat, pe perina albă ca zăpada. Ea să audă și se i-să pară că ingerul său de pază îi cântă ca să doarmă lin, în visuri de noroc.

Doctorul deschisă fereasta, dar afară furnicarul sgomotos de oameni plini de afaceri și de aventuri josnice, îl făcu să o închidă grabnic. — Nici când nu să putu împăca cu felul acesta de traiu.

(Va urma.)

Dumnezeu în natură.

(Continuare.)

De pe stea pe stea alergăm, percurgem întregul spaț presărat cu globulele acelea luminoase, înaintăm până unde mai poate zborul sufletului nostru și totuși nu-l aflăm nicăiri... Într'un loc ne sparie fălăitul flacărilor șerpuitoare, într'altul ne îngrozește întunecimea nestrăvezibilă, liniștea mormântală și deșertul acoperit de gheață, din al treilea ne surd plaiuri vesale, păduri verzi și cântece de pasări ne vrăjesc sufletul... le vedem pe toate și aflăm tot, numai urmele spiritului creator nu le observăm, numai ființa lui adorată nu o putem afla nicăiri!

Unde ești tu spirit mare?!

Ah! Ian priviți!... Parcă jocul flacărilor globului urzând ar fi mai vioiu, parcă deșertul huzdupos acoperit de gheață ar alerga mai repede, parcă natura stelei pline de viață ar zimbi în spre noi cu mai multă vrajă!... Nu e acesta oare spiritul creator?!

Ah! Heureka! heureka! L'am găsit! Da, el îndreptă fălăitul limbilor de foc, globul adâncit în somn și cuprins de moarte, e alergat de zbiciul lui nevăzut, el zimbește înspre noi din vietățile ce locuiesc pe câmpiile acelea pline de viață! E în jurul nostru e chiar în noi! E de față în grăunțele de pulvere, în picurul de apă, pe firul de iarbă, în potirul rozei, în piscurile munților, în aer, în depărtarea azurie. El vorbește în zumăituț gonguței, el în cântecul pasării, el în glasul puternic al regelui leu, el în manifestările sublimului suflet omenesc.

Fă-ți loc prin scoarța vârtoasă a pământului, în brațele-i ferbinți îl vei afla — odihnind, cufundate în adâncimile apelor aerzii ale oceanului, pe fundul lui întunecos de urmele lui vei da, strătaie cruciș curmeziș planurile fără de margini ale eternului, calea corpurilor cerești spiritul său mare și pururea activ o croiește. Spiritul lui invizibil umple toate ce sunt și guvernează tot ce viază!...

Și pe când sufletul nostru să minunează de marea ființă, să cutremură în fața puteri cele mai înalte, rușinat, zmerit și plin de frică să retrage, bine știind că el e numai o mână de cenușă; dar iată deodată și simte încălzite membrele de focul iubiri, ghenunchi i-să îndoie, își pleacă capul și buzele îi șoptesc cu devoțiune rugăciunea creștină: „Tatăl nostru, sfințească-să numele tău!“

Așa dar acesta e Domnul, acesta e Dumnezeu!

Fie încătrău ne-am roti privirea, prețutindenea vedem pe acest Dumnezeu mare! Și totuși sunt atari copii renitenți, cari neagă existența lui. Că cum poate fi sufletul omenesc atât de orbit, în așa rătăcire, acea minte sănătoasă nu o poate cuprinde; precum nu înțelege îndrăzneala băiatului, care să lapadă pe tatăl său, afirmarea celui ce vede bine și care totuși ziua mare și luminoasă să plânga de întunec, strigătul de sete a celui ce e în pericol a să ineca în mare, sau dorința harapului care locuiește dinjosul ajutorului, după soare mai cald! Navem de-a face alta; de cât să-i compătimim, căci când îl lapadă, îl neagă pe Dum-

nezeul cel viu, cel ce există, își închid ochii dinaintea adevărului celui mai înalt și deodată cu aceasta să abate și dela calea ce duce la fericire!

Acum să mergem și să pândim că în ce chip crează o lume Dumnezeu nostru.

Începutul nu-l știm; până aici încă nu au ajuns sforțările îndrăznețe ale științei și poate că nice nu vor ajunge niciodată. Știința începe numai de acolo, unde departe în chaosul nesfârșit o mulțime de atomi începând o rotațiune la început în cercuri depărtate, pe tucetul să apropie de un centru. Acea însă că de unde a răsărit atomii aceia, ce ia adus în mișcare, nu-o poate spune.

Noi însă cunoaștem deja pe Domnul, ce e mai mare putere spirituală și știm ca și atomii la suflarea Lui s'au pus în mișcare. Doară acum alt Domn nu este peste celea existente, numai singur El la care toate s'ar putea reduce începând dela sărutul zefirului molatec până la mișcarea planetelor!

Și atomii la voința lui s'au arătat. El ia creat pe aceia în univers, căci din etern nu pot să existe. Singur spiritul e etern, căci e simplu, indistructibil și neschimbabil. Materia posedă însă chiar contrariul acestor proprietăți, chiar de aceia ea a trebuit ca în timp să fie fos creată și în timp să va și nimici acuzi.

Ceace vom vedea dară acum, e opera singur a lui Dumnezeu.

Atomii imprăștiati porniți a să roti, samănă cu un roi extrem de impopulat de albine, în care centrul e regina, în jurul căreia apoi albinele încep a să așeza rând pe rând în straturi din ce în ce mai des; diametrul globului tot mai des, până ce în fine să contopește într'un întreg solid din albinele ce să țiu una de alta.

Atari formațiuni de grămezi de atomi și azi putem vedea în refractorii, numai cât procesul lor de condensare e atât de încet în cât e imposibilă observarea formării lor.

Milioane și milioane de ani trebuie ca din atari grămezi de atomi să se formeze corp des și de sine stătător și iarăși milioane de ani ca din atare fluidă arzătoare în care e să-și formeze scoarță solidă.

Când s'a isprăvit apoi și aceasta să apucă spiritul creator de minunatu-i lucru.

Sub influința atingeri bățigașului lui plin de vrajă aleargă în alviele lor apele șerpuitoare; pământul plin ca de-o putere dumnezeiască dă naștere celor dintăiu copii ai săi, mușchilor și ierburilor fragede încă și neperfecte. Și după manifestarea aceasta primă a vieții să începe apoi procesul de perfecționare, care ține milioane și milioane de ani.

Din ierburile acelea fragede în urma unei perfecționări îndelungate să desvoaltă tufele și arborii gigantici; flori de colorii varii să înșiră dealungul răturilor verzi, pomi cu coroana umbroasă își leagă crengile încărcate cu fructe în bătaia razălor soarelui.

Într'acea să arată și viața animalică și să perfecționează alătura cu cea organică. Fluturi brodați artistic să joacă în aerul parfumat, pasări cântătoare încep a glăsu în răcoarea codrului, animalele răpitoare pândesc în dosul grămezilor de năsip ale deșerturilor...

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut.

Lucian Bolcaș: „Războiul ruso-japonez“ Budapesta 1905. 120 pag. în 8° cu 30 ilustrațiuni. O carte foarte actuală, scrisă pe înțelesul poporului. Cuprinsul ei e următorul:

1. Rușii și Japonezi. — Tarul lor. — Puterea lor armată; 2. Japonezii la Port-Artur; 3. Ciocniri. — Transportul de trupe în Corea. — Transportul de trupe în Siberia; 4. Sfârșitul lui Makarow; 5. La Yalu; 6. Portul-Artur împreună de japonezi pe mare și pe uscat; 7. Buclucunile rușilor, istețimea japonezilor; 8. Lupta dela Wa-hangu; 9. O învingere după alta; 10. În fața forturilor dela Port-Artur; 11. Fuga escadrei rusești; 12. Solia maiorului Yamaoki; 13. Dealul înalt; 14. Bătălia dela Liaoyang; 15. Bătălia dela Șaho; 16. Zilele din Noemvrie; 17. Căderea Portului-Artur: Capitularăea.

Aci lăsăm să urmeze și titlu ilustrațiilor:

1. Rusia și Japonia (hartă); 2. Tarul Rusiei; 3. Tarevna; 4. Mulshito împăratul Japoniei; 5. Haruko, împărăteasa Japoniei; 6. Admiralul Togo; 7. Drumul de fer peste lacul Baical; 8. Admiralul Makarow; 9. Pictorul Vereșciaghin; 10. Generalul Kuroki; 11. O luptă la stavilele de sarma; 12. Patrula de Cazaci; 13. Generalul Linievici; 14. Generalul Kuropatkin; 15. Japonezeu împușcă un spion chinez; 16. Atacul japonezilor; 17. Ținutul Liaoyang și Șaho (hartă); 18. Generalul Nodzu; 19. Generalul Oku; 20. Generalul Oyama; 21. În focul luptei; 22. Generalul Noghi; 23. Admiralul Roșdjetwenski; 24. Port-Artur (schită); 25. Japonezii atacând un fort; 26. Generalul Stössel; 27. Căderea Portului-Artur.

Mai e un tablou foarte potrivit pe învălitoare (o siluetă): un cazac străpuns de un soldat japonez se răstoarnă de pe cal. cea ce ni-se pare că ar voi să înfățișeze, cum rușii sunt bătuti și înfrânți în acest război de micii, dar vitejii japonezi.

Recomandăm cartea „Războiul ruso-japonez“ de Lucian Bolcaș, care să poate căpăta cu prețul de 50 fileri + 10 fileri porto la Administrația „Poporului Român“ în Budapesta VII. Strada Amazon 6—8.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

Nr. 5397 — 1905.

(19) 1—3

Concurs pentru stipendie.

Prin aceasta publicăm concurs până la 15 Septembrie n. 1905 inclusive pentru următoarele stipendie din fundațiunile arhidieceșane:

I. Din fundațiunea „Alesandru Șt. Șuluf“.

1. Două (2) stipendii de câte 600 cor., folosite în anul școl. 1904/5 de cătră Eug. Tilea, stud. tehnic în Viena și Leon Bohățel, stud. tehnic în Budapesta, destinate pentru tineri, cari studiază montanistica în Selmetz sau tehnica, pedagogia și științele reale la universitatea din Budapesta sau la vre o universitate din străinătate.

2. Trei (3) stipendii de câte 400 cor., folosite în an. școl. 1904/5 de cătră: Eugen Truța, rigorosant jurist în Cluj, Vasiliu Ciura, rigor. jur. în Cluj și Virgiliu Radeș, rigor. jur. în Cluj, destinate pentru tineri, cari studiază științele juridice la universitatea regească din Cluj.

3. Două (2) stipendii de câte 200 cor., folosite în anul școl. 1904/5 de cătră: Iosif Comeș și Enea Zeflean, destinate pentru studenți gimnazisti în clasele superioare.

4. Un (1) stipendiu de 120 cor., folosit în anul școl. 1904/5 de cătră Octavian

Recean, destinat pentru studenții gimnaziști în clasele inferioare.

Studenții înscriși ca ordinari la școlile de mai sus, cari doresc a obține unul din stipendiile aceste, au să dovedească:

a) că sunt români gr.-cat. miseri, născuți în Transilvania;

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi de eminentie;

c) dintre concurenți vor avea preferință, cari vor dovedi, că sunt consăngeni cu piul fondator, spre care scop trebuie să producă atestat compus de respectivul oficiu parohial, care să cuprindă tabela genealogică esact dedusă.

Concurenții, la suplica scrisă și subscrisă cu mâna lor proprie în limba română, au să alăture testimoniu școlastic în copia autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical; au să numească espres institutul, la care vor studia în anul 1905/6, să determine apriat suma și soiul stipendiului, după care suplică, — căci altcum suplica nu va fi luată în considerațiune, precum nu vor fi luate în considerațiune nici suplicile intrate după termenul mai sus statorit.

II. Din fundațiunea „Lazar Baldi“.

1. Un (1) stipendiu de 200 cor., care în anul școl. 1904/5 a fost folosit în sumă de 160 cor. din partea lui Iuliu Măcelar. Stipendiul acesta este destinat pentru studenții gimnaziști din comunele ținătoare de comitatul Clujului și pentru consăngeni de ai fondatorului fie ei și din aite comitate.

Concursele sunt de a se instrui ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

III. Din fundațiunea „Ioan F. Negruțiu“.

1. Un (1) stipendiu de 160 cor., folosit în anul școl. 1904/5 de către Nicolau F. Negruțiu. Stipendiul acesta este destinat pentru studenți dela orice institut de învățământ din țară ori străinătate, — în linia primă pentru consăngeni de ai fondatorului. — Concursele să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

IV. Din fundațiunea „Vancea“ Cassa arhidiecezană.

1. Un (1) stipendiu de 600 cor., folosit în anul școl. 1904/5 de către Iosif Vancea, rigorosant în drepturi, destinat pentru studenți dela universități și institute politehnice mai înalte.

2. Un (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul școl. 1904/5 de către Valeria Pop, destinat pentru fetițe gr.-cat. române cari studiază la școala română gr.-cat. de fetițe din Blaj, sau după ce au studiat aici cel puțin doi ani, pot fi și la institute gr.-cat. ori rom.-cat. dintr'alt loc.

Concursele să fie instruite ca și cele pentru stipendiile Șuluțane.

3. Patru (4) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul școl. 1904/5 de către pedagogii: Laurean Moldovan, Ioan Albu, Dumitru Comșa și Alesandru David, destinate pentru elevi preparandiali din Blaj. Stipendiile aceste în senzul literelor fundationale se conferesc numai pe anul 1905/6.

V. Din fundațiunea „Andrei P. Liviu“.

1. Un (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul școl. 1904/5 în sumă de 120 cor. din partea lui Iuliu Rusu, stud. jur. Stipendiul este destinat în locul prim pentru consăngeni de ai fondatorului dela orice școală, și-l pot folosi și fete. Concursele să fie instruite ca și cele pentru stipendiile Șuluțane.

VI. Din fundațiunea „Timoteiu Cipariu“.

1. Două (2) stipendii de câte 100 cor., folosite în anul școl. 1904/5 de către Georgiu

Faina și Septimiu S. Câmpean, stud. gimn., destinate pentru studenți la gimnaziul din Blaj. Cererile să fie instruite ca și cele pentru stipendiile Șuluțane.

VII. Din fundațiunea David „Baron Ursu“.

1. Două (2) stipendii de câte 200 cor., folosite de către Ioan Măxeriu și Alesandru Agrean, stud. gimn.

Concurenții au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuți în vreuna din comunele arondate în comitatele: Făgăraș, Sibiu, și Hunedoara; cu atestat de frecuentare, că sunt școlari în cl. I. a gimnaziului gr.-cat. din Blaj, iară fetele, că frecventează la școala de fetițe din Blaj, că au purtare morală bună și progres bun în studii, și că sunt sau pot fi suscepti în Seminarul junimei române gr.-cat., iar fetele, în Internatul de fetițe din Blaj.

VIII. Din fundațiunea „Alesandru Filip“.

1. Un (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul școl. 1904/5 de către Alesandru Rogoian, stud. gimn., destinat pentru studenți gimnaziști, elevi ai școlii comerciale și elevi ai școlii militare. Consăngenii sunt preferiți. Cererile să se instrueze ca și cele pentru stipendiile Șuluțane.

IX. Din fundațiunea „Constantin Alutan“.

1. Trei (3) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul școl. 1904/5 de către: Aureliu Pop, stud. gimn., Iustin Iuga, rigorosant jurist și Ioan Iuga, stud. gimn., destinate pentru gimnaziști, studenți la școlile reale, comerciale, universitate, politehnică, agronomie, preparandie etc. Consăngenii au preferință. Cererile să se instruească ca și cele pentru stipendiile Șuluțane.

X. Din fundațiunea „I. Chirilă“.

Interesele fundațiunii pe 1905 în sumă de 500 cor., cari în senzul literelor fundationale sunt de a se împărți în părți egale între consăngenii fondatorului, cari studiază la vreo școală. Consăngenitatea se poate extinde până în gradul al VIII-le. Cererile să fie instruite ca și cele pentru fundațiunea Șuluțiană.

XI. Din fundațiunea „Demetriu Cutean“.

1. Un (1) stipendiu de 34 cor., folosit în anul școl. 1904/5 de gimnazistul Demetriu Ghișoiu, destinat pentru studenți gimnaziști și pentru fetițe, consăngeni de ai fondatorului. Cererile au să fie instruite ca cele pentru fundațiunea Șuluțiană.

XII. Din fundațiunea „Cercul Orăștiei“.

1. Un (1) stipendiu de 80 cor., folosit în anul școl. 1904/5 de către Nicolau Tanase, stud. gimn. cl. IV. La acest stipendiu pot concurge numai studenți români gr.-cat. cari cercetează gimnaziul gr.-cat. din Blaj, ori vreo academie de drepturi și sunt născuți în vreuna din comunele următoare ale cercului Orăștie și anume: Șibot, Orăștioara-de-jos, Balomir, Binținț, Beriu, Cioara, Vinerea, Orăștioara-de-sus, Grid, Ghialmar, Casteiu, Dâncu-mic, Ocoliușul-mic, Toța-mică, Costești, Cugir, Jeledinți, Ludești, Măgura, Martinești, Bucium, Dâncu-mare, Toța-mare, Spini, Pricaz, Petrinii, Pischint, Repaș, Romos, Romoșel, Sibiul-vechiu, Sereca, Tamasasca, Tartaria, Turdaș, Turmaș, Vaideiu, Simeria. Cererile să fie instruite ca și cele pentru stipendiile Șuluțane.

XIII. Din fundațiunea „Basiliu Rațiu“.

1. Un (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul școl. 1904/5 de către gimnazistul Nicolau Agărbicean. Stipendiul acesta e destinat în prima linie pentru consăngenii fondatorului până în gr. VII. incl. studenți în clasele superioare ale gimnaziului din Blaj sau fetițelor din școala civilă gr.-cat. din Blaj. În lipsa consăngenilor însă se va conferi și altor tineri sau fetițe, cari intrunesc condițiunile amintite. Cererile să fie instruite ca și cele pentru stipendiile Șuluțane.

XIV. Din fundațiunea „Dr. Simeon Romanțai“.

1. Două (2) stipendii de câte 630 cor., folosite în anul școl. 1904/5 de către: Aug. Maior și Ioan Hossu, studenți tehnici. Stipendiile aceste sunt destinate pentru studenți la universitate, la politehnică, la academia de pictură din B-Pesta și Viena, precum și la academia montană din Selmetz și la academia comercială din Viena.

2. Un (1) stipendiu de 200 cor., folosit în anul școl. 1904/5 de către farmacistul Eugeniu Groze, destinat pentru studenți la universitate.

3. Cinci (5) stipendii de câte 168 cor., folosite în anul școl. 1904/5 de către Eugen Sâmpetrea, Simeon Sbârcea, Sabin Cosma și Victor Pop, studenți juristi și Emiliu Nestor, stud. medicinist, destinate pentru studenți juristi în Cluj. Cererile să se instrueze ca și cele pentru stipendiile Șuluțane.

XV. Din fundațiunea „Ioan Bob“.

1. Două (2) stipendii de câte 120 cor., folosite în anul școl. 1904/5 de către Ioan Moldovan, student medicinist și Emiliu Bușita, stud. gimnazist. Cererile au să fie instruite ca și pentru stipendiile Șuluțane.

XVI. Din fundațiunea „Efraim Klein“.

1. Un (1) stipendiu de 360 cor., folosit în anul școl. 1904/5 de către rigorosantul în drepturi Nicolau Vlaicu, destinat pentru studenți la gimnaziul din Blaj. Preferința au studenții din familiile Klein și Muntiu. Cererile au să fie instruite ca și cele pentru stipendiile Șuluțane.

XVII. Din fundațiunea „Ioan Daniel“ (Danuț).

1. Două (2) stipendii de câte 600 cor., folosite în anul școl. 1904/5 decătră Dr. Simeon Butean rigorosant în drepturi și Adalbert Nyisztor stud. jur.

Aceste stipendii numai în acel caz le pot căpăta și alți studenți, dacă intră concurenți nu să aia consăngeni de ai fondatorului. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

XVIII. Din fundațiunea de alumnate a internatului Vancean de fetițe din Blaj.

1. Două (2) alumnate de câte 100 cor. și 2. Zece (10) ajutoare de câte 100 cor., cari să vor conferi pe anul școl. 1905/6 ca eleve ordinare de ale școlii gr. cat. de fete și ale Internatului Vancean de fetițe din Blaj.

Suplicantele pentru aceste alumnate și ajutoare au să intrunească următoarele condițiuni și să dovedească:

a) că sunt române gr. cat. misere, născute în Arhidieceză.

b) că pe lângă purtare morale bună au din studii calculi buni.

c) că sunt inmatriculate ca eleve ordinare în școala gr. cat. de fete din Blaj și sunt primite în Internatul Vancean de de fetițe.

d) preferite vor fi fetele de preoți din arhidieceză.

IX. Din fundațiunea Ioan V. Russu.

Două (2) stipendii de câte 160 cor. destinate pentru tineri gr. cat. cari frecventează vre-un gimnaziu, școală reală ori comercială, ori vre-o școală agronomică.

Dintre concurenți vor fi preferiți aceia cari vor dovedi, că sunt consăngene cu fondatorul. Cererile au să fie instruite ca și cele pentru stipendiile Șuluțane.

Blaj, din ședința Consistorială ținută la 15 August 1905.

Victor Mihályi,
Arhiepiscop și Mitropolit
dn Alba-Iulia și Făgăraș.